

ת"פ 61463/01/22 - מדינת ישראל נגד יעקב ליצמן

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 61463-01-22 מדינת ישראל נ' ליצמן

בפני	כבוד השופט בכיר יהושע צימרמן
בעניין:	המאשימה
	נגד
הנאשם	יעקב ליצמן

גזר דין

תמצית השתלשלות העניינים

הנאשם הודה בעובדות כתב האישום במסגרת הסדר טיעון מוסכם בין הצדדים והורשע בעבירה של הפרת אמונים, לפי סעיף 284 לחוק העונשין התשל"ז-1977.

על פי המתואר בכתב האישום היה הנאשם נבחר ציבור וכיהן כחבר כנסת, כסגן שר הבריאות וכשר הבריאות, כאשר כחלק מתפקידו היה אחראי על האגף לבריאות הנפש במשרד הבריאות, אגף אשר הפסיכיאטר המחוזי כפוף אליו.

ביום 17.8.14 הוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים עתירה להכרזת הגב' מלכה לייפר (להלן "לייפר") כבת הסגרה לאוסטרליה בגין חשד לביצוע עבירות מין. במסגרת עתירה זו טענה לייפר כי אינה כשירה לעמוד לדין ועל כן איננה בת הסגרה.

ביום 15.4.15 הוגשה חוות דעת ראשונית של הפסיכיאטר המחוזי במחוז ירושלים ולפיה לייפר כשירה לעמוד לדין ולפיכך בת הסגרה. במחצית השנייה של שנה זו בעקבות פניות מטעמה של לייפר, ניסה הנאשם להשפיע על חוות הדעת כך שיקבע שהיא אינה בת הסגרה. הנאשם עשה כן בשתי הזדמנויות, פעם אחת באומרו לפסיכיאטר המחוזי "תעזור לנו" ובפעם השנייה באמרו "מלכה לייפר מה קורה אתה?". בהזדמנויות אלו הפסיכיאטר המחוזי סרב לשוחח בעניין עם הנאשם בשל כך שהנושא מצוי בהליך משפטי.

בשנת 2016 הוגשו חוו"ד נוספות לבית המשפט המחוזי, על פי הוראתו של בית המשפט. בחוות הדעת נקבע כי חלה החמרה במצבה הנפשי של לייפר ולפיכך היא אינה כשירה לעמוד לדין. בשל כך הורה בית המשפט על הפסקת ההליכים נגד לייפר.

ביום 12.2.18 נעצרה לייפר בחשד כי התחזתה לחולת נפש. הליך ההסגרה נגד לייפר חודש, ובית המשפט הורה על הגשת חוו"ד עדכנית אודות מצבה הנפשי. הוגשה חוות הדעת של ד"ר איגור ברש מטעם הפסיכיאטר המחוזי אשר קבעה כי לייפר כשירה לעמוד לדין, ובית המשפט ביקש את התייחסותו של הפסיכיאטר המחוזי לחוות הדעת.

כאשר נודע לנאשם אודות חוות הדעת אשר הוגשה, פנה הנאשם שוב, ביום 4.3.18, לפסיכיאטר המחוזי, ועל אף שהפסיכיאטר המחוזי סרב בעבר - בשנת 2015, לדון עמו בנושא, פנה הנאשם אליו ושאל "מה אני עושה איתה" וכן "זה יעזור אם אדבר עם איגור" (ד"ר ברש י.צ.).

באותו היום, 4.3.18, הגיש הפסיכיאטר המחוזי הודעה לבית המשפט ולפיה לייפר נבדקה מטעמו על ידי ד"ר ברש ונמצאה כשירה לעמוד לדין.

יומיים לאחר מכן, במסגרת פגישה אשר קיים הנאשם עם הפסיכיאטר ד"ר לובין, פנה הנאשם אליו בקשר לחוות הדעת שהגיש ד"ר ברש, ושאל אם "יש משהו שנכון לעשות".

למחרת היום, ביום 7.3.18 הורה בית המשפט לפסיכיאטר המחוזי להבהיר האם הוא מאמץ את חוות דעתו של ד"ר ברש אשר קבע כי לייפר כשירה לעמוד לדין, והפסיכיאטר המחוזי הודיע כי הוא מאמץ את חוות הדעת.

במהלך כנס שהתקיים בימים 8.3.18-10.3.18 פגש הנאשם את ד"ר ברש. הנאשם שהיה מודע לחוו"ד שהוגשה על ידי ד"ר ברש, פנה אליו והפטיר לעברו כי חוות הדעת אותה כתב הנה "פיגוע".

תמצית טיעוני הצדדים

הצדדים הגיעו להסדר טיעון אף באשר לענישה שתוטל על הנאשם. במסגרת ההסדר הסכימו הצדדים לעתור במשותף להטלת מאסר מותנה וקנס בסך של 3000 ₪. הצדדים בטיעוניהם ביקשו לשכנע את בית המשפט לאמץ את הסדר הטיעון.

טיעוני המאשימה

ב"כ המאשימה בטיעוניו התייחס בתחילה לחומרת מעשיו של הנאשם אשר בתפקידו ומעמדו מגייס את כוחו להטות את שיקול דעתו של דרג מקצועי. בעשותו כן פגע הנאשם באמון הציבור בטוהר מידותיהם של עובדי ונבחר הציבור. מנגד ציין ב"כ המאשימה את השיקולים לקולא. הנאשם לא פעל מתוך אינטרס כספי או אישי כלשהוא ומעשיו לא גרמו לנזק קונקרטי שהרי חוות הדעת לא הוטו. בנוסף, הנאשם פנה אמנם בשני גלים, בראשונה בשנת 2015 ובשנית בשנת 2018, ואולם אין מדובר בעשייה מושחתת ואינטנסיבית לאורך שנים. מכלול נתונים אלו מביא את המאשימה למסקנה כי אילו הנאשם היה כופר באשמתו, וכל האמור לעיל היה מוכח, והנאשם היה מורשע לאחר ניהול הוכחות, מתחם העונש הראוי היה נע בין מס' חודשי עבודות שרות ועד לתקרה של 9 חודשי עבודות שרות. בשלב הבא, גזירת הדין בתוככי המתחם הייתה נקבעת בשים לב לנסיבות האישיות, גילו של הנאשם, העדר עבר פלילי, תרומתו לציבור וכדומה. למרות האמור לעיל מוסר ב"כ המאשימה כי המאשימה הגיעה להסדר טיעון החורג לקולא ממתחם הענישה שתואר, וזאת בשל שיקולים נוספים ובראשם שיקולים ראייתיים. ב"כ המאשימה מדגיש כי הארועים המרכזיים, השיח עם הפסיכיאטר המחוזי ועם ד"ר ברש היו ב"4 עיניים", מדובר במלל מאוד מצומצם, ומכאן שהקושי הראייתי ניכר. נימוק נוסף שצוין על ידי ב"כ המאשימה הינו קבלת האחריות המלאה, ומועדה. לרוב ניתן משקל מכריע לקבלת אחריות בהזדמנות הראשונה דהיינו במועד הראשון של הקראת כתב האישום. כאן, אומר ב"כ המאשימה, הנאשם נטל אחריות עוד לפני הגשת כתב האישום, שהרי כתב האישום הוגש יחד עם הסדר הטיעון החתום על ידי הצדדים, ובמסגרתו הוסכם כי הנאשם יודה ויורשע. ב"כ המאשימה הוסיף והדגיש את החשיבות החברתית בקבלת אחריות ובהרשעת אדם ברום הדרג של הנאשם. כל אלו יחד עם גילו של הנאשם, וההיסטוריה הציבורית שלו, מביאים, לדעת המאשימה, לכך שהסדר

הטיעון הינו ראוי ויש לאמצו. בסיום דבריו הבהיר ב"כ המאשימה כי סוגיית הקלון איננה חלק מההסדר, ואיננה רלוונטית כעת, מאחר והנאשם כבר איננו חבר כנסת ולפיכך מותב זה איננו צריך להידרש לסוגיה זו.

לאור כך סבר ב"כ המאשימה כי יש לאמץ את הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים וביקש לכבדו.

טיעוני ההגנה

מטעם הנאשם הוצגו מכתב ההתפטרות של הנאשם מחברותו בכנסת, ותיעוד רפואי.

באשר להסדר הטיעון ציין ב"כ הנאשם כי הנאשם לקח אחריות על מעשיו, וכי הסדר הטיעון גובש לאור קשיים ראייתיים, והפנה לפסיקת בית המשפט העליון באשר לכיבוד הסדרי הטיעון.

בכל הנוגע לדרך פעולת הנאשם ביקש הסנגור להדגיש שהנאשם פנה לרופאים בשיח דל מילים, ב"לשון רכה" ולא בדרישה, הנאשם לא דרש ולא הכתיב את שינוי חוות הדעת, חוות הדעת לא הוטו, ובסופו של דבר לא נגרם כל נזק. הסנגור מצוין כי מדובר בארוע אחד מלפני 7 שנים והשני מלפני 5 שנים.

ב"כ הנאשם שב והפנה לכך שפניית הנאשם לא נעשתה על רקע של ניגוד עניינים או רווח אישי. הנאשם רואה את עצמו כ"שליח ציבור" ומבחינתו, מדובר היה בפניה אחת מתוך מאות אלפי פניות אותם קיבל, והוא נרתם לסייע ללא כל קשר לזהות הפונה. הסנגור מצוין כי **"כל אחד היה יכול לפנות אליו וכולם קיבלו את אותו יחס בפניותיהם, הפניה הייתה לא פורמלית, קוצרו מעגלים.... הוא קיבל פניות באישי וטיפול באישי אולי כל הטוב הזה הביא אותו למכשלה הזו"** הסנגור הדגיש בהקשר זה כי אין הכרות בין הנאשם ללייפר.

ב"כ הנאשם הפנה לכך שאין מדובר בעבירת מרמה אלא הפרת אמונים, וטען כי אף במנעד החומרה בעבירה זו, מעשיו של הנאשם מצויים ברף הנמוך של חומרת העבירה.

ב"כ הנאשם תיאר באריכות את עשייתו של הנאשם במסגרת תפקידו ואת הרפורמות אותם קידם במערכת הבריאות. הסנגור התייחס לנסיבות האישיות והרפואיות והציג מסמכים בעניין זה. הסנגור חתם את דבריו בהערכה הרבה ובהכרה לה זכה הנאשם מחברי כלל המפלגות השונות בכנסת. בסיכומם של דברים ביקש הסנגור לכבד את הסדר הטיעון.

דין והכרעה

לבית המשפט הוגש כתב אישום והודעה על הסדר טיעון אשר נחתם בין הצדדים. ההסדר כלל הודאת הנאשם והרשעתו במיוחס לו בכתב האישום, ועתירה משותפת להטלת מאסר מותנה לשיקול דעת בית משפט וקנס בסך של 3,000 ₪.

בית המשפט העליון כבר עמד על ההבדלים הקיימים בין בחינת הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים, ובין קביעת מתחם העונש ההולם את מעשיו של הנאשם, וכן עמד על החובה לקבוע את מתחם הענישה וזאת ללא קשר להסדר אליו הגיעו הצדדים, (וראו: ע"פ 512/13). משכך אתיחס תחילה למתחם העונש ההולם.

מתחם העונש ההולם והעונש המתאים בתוך המתחם

בקביעת העונש ההולם קובע המחוקק כי יש להתחשב בפגיעה בערכים החברתיים המוגנים, במדיניות הענישה הנוהגת,

ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בקביעת העונש המתאים בתוך המתחם ייקח בית המשפט בחשבון את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה.

הערכים המוגנים

בית המשפט העליון(ע"פ 645/81) תיאר כך אתעבירת הפרת אמונים. "...ביסוד העבירה של הפרת אמונים אינה עומדת ההנאה האישית של הנאשם (אם כי לרוב היא מצויה) אלא הפרת אמונים, אשר עשויה להתקיים גם בנאשם, הפועל למען הגשמת מה שנראה לו כאינטרס הציבורי. "יוכל פקיד להיות אשם במעילה באמון לפי אותו סעיף, אף אם הונע למעשהו על-ידי מניעטהור". ...ההוראה העונשית בדבר הפרת אמונים באה להגן על הציבור לא רק מפני עובדי ציבור, המפיקים טובת הנאה בדרך של סטייה מהשורה, אלא גם מפני עובדי ציבור, המוכנים לסטות מהשורה כדי לקדם את משימתם הציבורית. אלה כאלה פוגעים באמון הציבור ובטוהר המידות של עובדי הציבור...". בית המשפט העליון (דנ"פ 1397/03) אף עמד חשיבותו ומרכזיותו של האיסור פלילי על הפרת אמונים באומרו "... האיסור הפלילי על הפרת אמונים הוא מכשיר מרכזי למאבקה של החברה לשמירה על טוהר השירות והשורות, למניעת סטיות מהשורה ולהבטחת אמון הציבור במשרתי הציבור...רוצים אנו לקיים בישראל חברה מתקדמת, הבנויה על מנהל ציבורי תקין, על שלטון החוק ועל יחסי אנוש המעוצבים על בסיס של יושר, הגינות וטוהר מידות. האיסור הפלילי על הפרת אמונים נועד להבטיח מטרות אלה...". (וראו: דנ"פ 1397/03).

מהמתואר בכתב האישום בו הנאשם הודה והורשע ומהאמור לעיל בפסיקת בית המשפט העליון עולה כי הערכים המוגנים שנפגעו ממעשיו של הנאשם הנם השמירה על טוהר המידות, פגיעה באמון הציבור בכל הנוגע לעבודת משרתי הציבור ונבחריו, ופגיעה באינטרס הציבורי עליו מופקד משרת הציבור. יחד עם זאת עולה כי מידת הפגיעה איננה מצויה ברף הגבוה של הפגיעה וזאת לנוכח אופן פנייתו של הנאשם לפסיכיאטרים השונים, המלל המצומצם שנאמר, מיעוט הפניות, ובשני גלים מצומצמים ומובחנים, האחד בשנת 2015 והשני בשנת 2018.

הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה

המחוקק בסעיף 40 ט. לחוק העונשין מציין כי בעת קביעת העונש ההולם יתחשב בית המשפט בנסיבות הקשורות לביצוע העבירה. סוגית הנזק הינה אחת מהנסיבות אותן מנה המחוקק. אין חולק, מחד גיסא, בדבר הנזק שהיה יכול להיגרם ממעשיו של הנאשם, אילו חוות הדעת היו מוטות כתוצאה מפניותיו, ואין גם חולק כי נגרם נזק באמון הציבור במשרתיו, למותר לציין כי עוצמת הנזק עומדת ביחס ישיר למעמדו ותפקידו הרם של הנאשם. מאידך גיסא בסופו של יום, אין חולק כי לא נגרם נזק קונקרטי שכן חוות הדעת לא שונו, ונראה כי פנייתו כלל לא נלקחה בחשבון.

במסגרת נסיבות ביצוע העבירה יש לקחת בחשבון גם את העובדה כי הנאשם לא פעל באינטנסיביות, בעוצמה, או דרישה, ולא נעשו פניות באופן ממושך על מנת להשיג את שינוי חוות הדעת.

באשר לנסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירות יש לתת משקל לכך שהנאשם ראה עצמו כשליח ציבור, מתוקף תפקידו קיבל פניות רבות מהציבור, ראה בכך שליחות לעזור לפונים אליו, ובקשר למקרה שלפנינו לא נטען כי הנאשם הכיר את לייפר.

מדיניות הפסיקה הנוהגת

כפי שציין ב"כ הנאשם קיימת עמימות מסויימת בכל הנוגע לעבירת הפרת האמונים. ברוב המקרים מצטרפות לעבירה זו עבירות נוספות ואין המדובר בעבירה של הפרת אמונים בלבד. עיון בפסיקה מלמד כי טווח הענישה בעבירה זו, כשלעצמה, רחב, ונע בין מאסר מותנה לבין מספר חודשי מאסר בעבודות שירות או מאסר מאחורי סורג ובריש במקרים החמורים.

בשים לב למכלול הנתונים כפי שפורט עד כה, אני סבור כי מתחם העונש ההולם את מעשי הנאשם המפורטים בכתב האישום שלפנינו, מתחיל במאסר קצר אשר יכול וירוצה בעבודות שירות ועד ל 9 חודשי מאסר אשר יכול וירוצו בעבודות שירות, כל זאת יחד עם ענישה נלוות.

הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה

הנאשם יליד 1948, אב וסב לילדים ונכדים. הנאשם לקח אחריות מלאה למעשיו ובהזדמנות הראשונה. הנאשם שימש שנים רבות כחבר כנסת וכיהן תקופות ממושכות כסגן שר הבריאות וכשר הבריאות. ניתן להתרשם מעשייתו למען הציבור כפי שפורט בהרחבה בדברי הסנגור. הנאשם התפטר מכהונתו כחבר כנסת זמן קצר לפני הגשת כתב האישום ומכתב ההתפטרות הוצג לבית המשפט. יש לתת משקל אף לחלוף הזמן, מדובר בארועים שהתרחשו לפני שנים רבות הראשון בשנת 2015 והשני בשנת 2018. לבית המשפט הוצגו מסמכים רפואיים של הנאשם. הנאשם נעדר עבר פלילי.

הסדר הטיעון

מכלול הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, כמפורט לעיל, מצדיק את מיקום הענישה המתאימה ברף התחתון של המתחם. המאשימה אשר סברה, אמנם, כי הענישה ההולמת, ככלל, הינה מאסר בעבודות שירות, מבקשת כי בית המשפט יחרוג לקולא מהמתחם ויאמץ את הסדר הטיעון אשר איננו כולל ענישה זו אלא מאסר מותנה וקנס. המאשימה מנמקת עמדה זו בשיקולים הראייתיים הניכרים, כמפורט בטיעוניה שהובאו לעיל. המאשימה חוזרת אף בהקשר זה על נימוק נוסף והוא לקיחת האחריות. ב"כ המאשימה הדגיש בטיעונו כי **"לקיחת אחריות על המעשים הללו של איש ברום הדרג של הנאשם יש לה ערך אמיתי לגביו ולגבי החברה"**

אני סבור כי יש לקבל את עמדת המאשימה. לא אחת עמד בית המשפט העליון על האינטרס הקיים בהסדרי הטיעון, **"...האינטרס הציבורי במובנו הרחב מחייב את בתי-המשפט לעודד קיומם של הסדרי טיעון. קיום הסדרי טיעון מאפשר פריסה רחבה יותר של אכיפת החוק, ובכך יש כוח מרתיע כשלעצמו, העשוי לאזן את אפקט ההקלה בעונש במקרה הקונקרטי...."** (ע"פ 1958/98).

הלכה היא כי בית המשפט, למעט מקרים נדירים, לא חורג מהסדרי הטיעון, וחזקה על הצדדים ששקלו את הנתונים הקיימים לפנייהם בבואם לגבש הסדר זה. הדברים יפים במיוחד כאשר שיקולים ראייתיים עומדים, בין היתר, בבסיס

ההסדר, וכאשר בפני בית המשפט לא פרוש חומר הראיות.

בנסיבות האמורות ובשים לב לנימוקים שצוינו, לא מצאתי כי יש לחרוג מהכלל ומהמדיניות הנהוגה בדבר כיבוד הסדרי טיעון.

לאחר ששקלתי את מכלול הנתונים כפי שפורט לעיל אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

מאסר לתקופה של 8 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור את העבירה בה הורשע.

קנס בסך של 3,000 ₪ או 30 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם עד ליום 22.9.22 .

ניתן היום, י"א אב תשפ"ב, 08 אוגוסט 2022, בנוכחות הצדדים.